

GIÁO DỤC LÒNG YÊU NƯỚC, Ý CHÍ TỰ CƯỜNG DÂN TỘC VÀ YÊU CHUỘNG HÒA BÌNH CHO THANH NIÊN VIỆT NAM

TS Trần Thị Thủy¹

ThS Chung Thị Vân Anh²

Tóm tắt

Ngày nay, các giá trị văn hóa tinh thần truyền thống dân tộc vẫn tiếp tục phát huy vai trò là cơ sở, nền tảng trong việc hình thành nên những phẩm chất tốt đẹp của con người Việt Nam trong hoàn cảnh mới. Đối với thế hệ trẻ Việt Nam, là lực lượng xã hội to lớn, tiêu biểu cho sức sống năng động sáng tạo, hăng hái nhiệt tình, nhưng còn thiếu trải nghiệm thực và đang trong quá trình định hình nhân cách, thì truyền thống yêu nước, ý chí tự cường dân tộc và yêu chuộng hòa bình càng trở nên cần thiết trong việc điều chỉnh nhận thức, hành vi và định hướng cho họ. Trong phạm vi bài viết, tác giả tập trung phân tích tầm quan trọng, thực trạng và giải pháp giáo dục lòng yêu nước, ý chí tự cường dân tộc và yêu chuộng hòa bình cho thanh niên.

Từ khóa: giáo dục, yêu nước, ý chí tự cường dân tộc, yêu hòa bình, thanh niên.

1. Đặt vấn đề

Tại Đại hội XIII, Đảng ta đã nhận định, chủ nghĩa yêu nước, khát vọng vì một Việt Nam thịnh vượng, ý chí tự lực, tự cường là sức

¹ Trường Đại học Ngân hàng TP Hồ Chí Minh

² Trường Đại học Bà Rịa – Vũng Tàu

manh nội sinh cho đất nước phát triển nhanh và bền vững trong thời gian tới. Yêu cầu đổi mới của đất nước ta hiện nay đã đặt thanh niên vào vị trí quan trọng đầu tiên và trách nhiệm của họ với sự nghiệp này là rất lớn.

Tuy nhiên, những mặt trái của nền kinh tế thị trường và quá trình toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế hiện nay đã có ảnh hưởng rất lớn đến nhận thức và hành vi đạo đức, lối sống của một bộ phận không nhỏ thanh niên cả về mặt tích cực và tiêu cực. Đáng lo ngại là những hiện tượng suy giảm niềm tin, mục tiêu, lý tưởng sống, đi ngược lại với truyền thống tốt đẹp của dân tộc có xu hướng gia tăng, đặc biệt trong một bộ phận không nhỏ giới trẻ. Tại Đại hội X, Đảng Cộng sản Việt Nam đã nhấn mạnh: “Tình trạng suy thoái, xuống cấp về đạo đức, lối sống, sự gia tăng tệ nạn xã hội và tội phạm đáng lo ngại, nhất là trong giới trẻ”¹. Vì vậy, giáo dục truyền thống yêu nước, ý chí tự cường dân tộc và yêu chuộng hòa bình cho thanh niên phải trên cơ sở kế thừa, phát huy giá trị văn hóa tinh thần truyền thống dân tộc và tiếp thu có chọn lọc tinh hoa văn hóa nhân loại là việc quan trọng và cần thiết hiện nay.

2. Nội dung

2.1. Tầm quan trọng của việc giáo dục lòng yêu nước, ý chí tự cường dân tộc và yêu chuộng hòa bình cho thanh niên

Giáo dục, tuyên truyền, thực hành yêu nước là vấn đề lớn đã được Đảng Cộng sản Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm. Giáo dục lòng yêu nước cho thanh niên là giúp cho thanh niên hiểu được những vấn đề chung nhất của chủ nghĩa yêu nước Việt Nam: Cơ sở hình thành và phát triển của chủ nghĩa yêu nước Việt Nam; chủ nghĩa yêu nước Việt Nam qua các thời kỳ lịch sử; chủ nghĩa yêu nước Việt Nam trong giai đoạn cách mạng mới, gắn liền độc lập

¹ Đảng Cộng sản Việt Nam (2006), *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ X*, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr.106.

dân tộc với chủ nghĩa xã hội; xây dựng con người Việt Nam thấm sâu chủ nghĩa yêu nước. Thanh niên phát huy tinh thần yêu nước, thống nhất ý chí và hành động, năng động, sáng tạo trong học tập, rèn luyện để đạt kết quả cao, góp phần thực hiện thắng lợi sự nghiệp đổi mới vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội dân chủ, công bằng, văn minh, vững bước tiến lên chủ nghĩa xã hội.

Trong công cuộc đổi mới đất nước hiện nay, giáo dục cho thanh niên lòng yêu nước là yêu nền hòa bình, độc lập của đất nước, yêu chủ nghĩa xã hội; yêu nước là làm cho “nước mạnh”, “dân giàu”, thanh niên phải tiếp tục phát huy truyền thống vẻ vang của Đảng, của dân tộc, của quê hương, thể hiện rõ tính năng động, sáng tạo, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, nêu cao ý chí tự lực, tự cường vươn lên lập thân, lập nghiệp.

Người Việt Nam có quyền tự hào về nền văn hiến lâu đời. Tinh thần tự cường, tự tôn dân tộc như vọng mãi từ ngàn xưa “Son hà cương vực đã chia, phong tục Bắc Nam cũng khác” (Bình Ngô đại cáo), tiếng hô “sát thát” từ hội nghị Diên Hồng và đồng loạt lên tiếng - tuyên ngôn: “Nam Quốc sơn hà Nam Đế cư. Ranh rành phân định tại sách trời”... cho đến thời đại Hồ Chí Minh một Điện Biên Phủ “Lừng lẫy năm châu, chấn động địa cầu”. Chúng ta có quyền tự hào: “Trải qua bao nhiêu thử thách nặng nề dưới ách đô hộ của nước ngoài, nhân dân ta vẫn giữ được tính cách là tâm hồn Việt Nam ở tiếng nói cũng như lòng yêu nước nồng nàn, tinh thần độc lập dân tộc, tính cần cù trong lao động sản xuất và dũng cảm trong chiến đấu vì tự do”¹.

Trong giai đoạn đổi mới hiện nay, dưới tác động của toàn cầu hóa, yêu nước cũng mang nhiều nội dung và được thể hiện dưới nhiều hình thức. Tuy nhiên, ở góc độ nào thì gốc của tinh thần yêu nước vẫn không thay đổi, đó là “tình yêu đối với đất nước, lòng trung thành với Tổ quốc và khát vọng được phục vụ những lợi ích của Tổ quốc và nhân

¹ Trường Chinh (1975), *Chủ nghĩa Mác và văn hóa Việt Nam*, NXB Sự thật, Hà Nội, tr.32.

dân”¹, cái gì trái với lợi ích của Tổ quốc, của Nhân dân thì kiên quyết không làm và kiên quyết chống lại.

Ở khía cạnh kinh tế, giáo dục chủ nghĩa yêu nước cho thanh niên hiện nay là làm cho thanh niên nhận thức được rằng yêu nước, yêu quê hương mình là bậc thang cao nhất trong hệ giá trị đạo đức, lối sống Việt Nam. Phải giáo dục làm sao để thanh niên hiểu rõ, nếu như các thế hệ cha ông trước đây đã phải đổ xương máu giành lấy độc lập, thì ngày nay nhiệm vụ của thế hệ trẻ phải tiếp tục kế thừa và tiếp nối thế hệ cha anh đi trước. Nếu các thế hệ thanh niên trước đây đã “rửa nỗi nhục nô lệ cho dân tộc”, thì thế hệ thanh niên hôm nay phải tiếp nối sự nghiệp của lớp người đi trước, đẩy mạnh công cuộc đổi mới, hoàn thành công nghiệp hóa, hiện đại hóa, đưa nước ta trở thành nước phát triển, để mở ra một chương sử mới rạng rỡ cho non sông Việt Nam vinh quang sánh vai cùng các dân tộc khác trên thế giới. Từ đó, giúp thanh niên biết chuyển giá trị văn hóa tinh thần truyền thống ấy từ yêu cầu bên ngoài thành nhu cầu, khát vọng bên trong đối với bản thân mình.

Trong công cuộc đổi mới đất nước hiện nay, giáo dục cho thanh niên lòng yêu nước là yêu nền hòa bình, độc lập của đất nước, có ý thức bảo vệ chủ quyền biển đảo, yêu chủ nghĩa xã hội. Yêu nước là thanh niên phải tiếp tục phát huy truyền thống vẻ vang của Đảng, của dân tộc, của quê hương, thể hiện rõ tính năng động, sáng tạo, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, nêu cao ý chí tự lực, tự cường vươn lên lập thân, lập nghiệp. Ngày nay, yêu nước là thanh niên phải nỗ lực cố gắng phấn đấu học tập, tu dưỡng và rèn luyện, đem hết tài năng, sức lực, trí tuệ và lòng nhiệt huyết của mình, lao động cần cù, sáng tạo, tham gia tích cực vào công cuộc xóa đói giảm nghèo, làm giàu một cách chính đáng cho bản thân, gia đình và xã hội để góp phần thúc đẩy tăng trưởng và phát triển kinh tế, làm cho đất nước nhanh chóng thoát khỏi nước nghèo và kém phát triển.

¹ *Đạo đức học* (1991), NXB Đại học và Giáo dục chuyên nghiệp, Hà Nội, tr.63.

Ở khía cạnh chính trị, yêu nước ngày nay là nâng cao lòng tự hào dân tộc, tin tưởng vào tiền đồ tươi sáng của cách mạng Việt Nam dưới sự lãnh đạo của Đảng, tránh tư tưởng bi quan, tự ti. Tuyệt đối trung thành với sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội mà Đảng, Bác Hồ và Nhân dân đã lựa chọn. Chấp hành và thực hiện nghiêm túc chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Hiện nay, các thế lực thù địch thực hiện âm mưu “diễn biến hòa bình” đang tấn công trực tiếp chống phá công cuộc đổi mới và hội nhập quốc tế của chúng ta. Các thế lực thù địch cũng đã sử dụng “diễn biến hòa bình” đối với thanh niên, làm cho một bộ phận thanh niên phai nhạt niềm tin, lý tưởng, nghi ngờ con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở nước ta.

Trước tình hình đó, giáo dục truyền thống yêu nước, ý chí tự cường dân tộc và yêu chuộng hòa bình cho thanh niên, chúng ta phải giáo dục lòng trung thành và tin tưởng không những đối với Tổ quốc, với Nhân dân lao động nước mình, mà còn đối với hệ thống xã hội chủ nghĩa trên thế giới, với các dân tộc bị áp bức; đoàn kết với các nước, các dân tộc đang đấu tranh bảo vệ chủ quyền nước mình, vì hòa bình, hữu nghị và sự tiến bộ của nhân loại. Yêu nước trong bối cảnh hiện nay, phải gắn liền với độc lập tự chủ và ý chí tự cường. Độc lập tự chủ về kinh tế tạo cơ sở cho hội nhập kinh tế có hiệu quả, mặt khác, hội nhập kinh tế có hiệu quả sẽ tạo điều kiện quan trọng cho xây dựng nền kinh tế độc lập tự chủ, tránh được sự lệ thuộc về nhiều mặt vào đối tác trong quá trình hội nhập.

Ở khía cạnh an ninh - quốc phòng, trong bối cảnh hiện nay yêu nước đặt trọng tâm vào phát triển kinh tế, tuy nhiên phải chú trọng nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc, coi trọng quốc phòng và an ninh, coi đó là hai nhiệm vụ chiến lược gắn bó chặt chẽ. Yêu nước trong bối cảnh hiện nay đòi hỏi phải luôn nêu cao ý thức bảo vệ vững chắc Tổ quốc, nêu cao tinh thần cảnh giác cách mạng, ngăn chặn, đẩy lùi và làm thất bại mọi âm mưu và hành động chống phá của các thế lực thù địch trong chiến lược “Diễn

biến hòa bình”, sẵn sàng chiến đấu, hy sinh để bảo vệ bản sắc văn hóa dân tộc, nền độc lập, tự do của Tổ quốc.

Ở góc độ xã hội, giáo dục cho thanh niên lòng yêu nước là phải có tinh thần đấu tranh chống lại những cái xấu, bảo thủ, trì trệ trong nếp nghĩ, cách làm; chống lại các hủ tục, thói quen lạc hậu, phản khoa học; chống lại tệ nạn tham nhũng, quan liêu và các tệ nạn xã hội như cờ bạc, ma túy, mại dâm,...

Giáo dục về giá trị hòa bình giúp thanh niên hiểu đây là giá trị phổ biến của toàn nhân loại. Hòa bình là nền tảng, là điều kiện tiên quyết để xây dựng một thế giới bình yên và thịnh vượng cho mọi dân tộc. Hòa bình là trạng thái không có chiến tranh, là mối quan hệ hiểu biết, tôn trọng, bình đẳng và hợp tác cùng có lợi. Hòa bình còn là bản lĩnh, ý chí quyết tâm đấu tranh giữ gìn, bảo vệ nền hòa bình, độc lập dân tộc, tích cực tham gia giữ gìn hòa bình thế giới.

Ngày nay, yêu nước còn phải ý thức sâu sắc về niềm tự hào dân tộc. Đó chính là sức mạnh nội lực to lớn góp phần giúp chúng ta chiến thắng kẻ thù, vượt qua mọi khó khăn, thử thách. Niềm tự hào về truyền thống vẻ vang của dân tộc phải gắn liền với ý thức tự lực, tự cường, tự chủ, ý thức vươn lên, luôn lạc quan, tin tưởng vào tương lai tốt đẹp, hướng tới mục tiêu xây dựng xã hội công bằng, dân chủ, văn minh và giàu mạnh. Đồng thời, yêu nước ngày nay phải kết hợp với chủ nghĩa quốc tế, tinh thần dân tộc luôn gắn bó chặt chẽ với tinh thần quốc tế trong sáng, thủy chung; lợi ích dân tộc gắn liền với lợi ích của nhân dân lao động và lợi ích của xã hội.

2.2. Thực trạng giáo dục lòng yêu nước, ý chí tự cường dân tộc và yêu chuộng hòa bình cho thanh niên Việt Nam

Trên cơ sở chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về giáo dục, những năm qua Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, các tổ chức chính trị - xã hội khác, nhà trường và gia

đình đã phát huy vai trò chủ thể trong hoạt động giáo dục nói chung, giáo dục truyền thống yêu nước, ý chí tự cường dân tộc và yêu chuộng hòa bình cho thanh niên đem lại những kết quả nhất định, góp phần định hướng cho quá trình hình thành, phát triển nhân cách thanh niên.

Giáo dục truyền thống yêu nước, ý thức tự cường dân tộc và yêu chuộng hòa bình cho thanh niên đã gắn kết với chương trình hành động, kế hoạch của các tổ chức Đoàn. Từ việc nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của giáo dục truyền thống yêu nước, ý thức tự cường dân tộc và yêu chuộng hòa bình cho thanh niên, trong những năm qua, các cấp, ngành và các đoàn thể xã hội trong đó có Đoàn Thanh niên đã quan tâm, chú trọng giáo dục truyền thống yêu nước, ý thức tự cường dân tộc và yêu chuộng hòa bình cho thanh niên. Các tổ chức Đoàn, Hội sinh viên, các đoàn thể xã hội phối hợp thường xuyên tổ chức các đợt sinh hoạt chính trị, các phong trào thi đua với nhiều hình thức phong phú, sáng tạo nhằm tạo điều kiện thuận lợi để đoàn viên rèn luyện, phấn đấu trưởng thành. Đồng thời, tổ chức nói chuyện chuyên đề nhân dịp những sự kiện quan trọng, những ngày lễ lớn của đất nước như ngày thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam, thành lập Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, giải phóng miền Nam, thống nhất Tổ quốc,...; tổ chức giáo dục truyền thống cách mạng cho thanh niên thông qua đợt sinh hoạt chính trị, cho thanh niên tham gia các cuộc thi tìm hiểu về lịch sử truyền thống dân tộc, truyền thống đấu tranh cách mạng, tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, tổ chức triển lãm, tọa đàm, tổ chức cho thanh niên tham quan thực tế ở các di tích lịch sử văn hóa, cách mạng,...

Những hoạt động nói trên đã tạo sân chơi lành mạnh giúp thanh niên hiểu rõ về truyền thống yêu nước, thêm tự hào về dân tộc; tình hình kinh tế, văn hóa, xã hội của đất nước, nâng cao nhận thức chính trị, lòng yêu quê hương, đất nước, xây dựng ý thức phấn đấu trở thành những thanh niên ưu tú; giúp cho thanh niên có ý tưởng khởi nghiệp.

Thông qua các cuộc thi, các diễn đàn còn giúp thanh niên tiếp nhận thêm các kiến thức mới, những kinh nghiệm, kỹ năng sống để có thể tiếp tục hoàn thiện thêm ý tưởng, dự án của mình. Đồng thời, tiếp thêm nhiều động lực cho thanh niên có thể biến ước mơ, ý tưởng để phong trào thanh niên khởi nghiệp ngày phát triển rộng rãi hơn.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, hiện nay, vẫn còn một bộ phận thanh niên chưa nhận thức được sâu sắc về tầm quan trọng của việc giáo dục truyền thống yêu nước, ý chí tự cường dân tộc và yêu chuộng hòa bình. Vì vậy, các lực lượng giáo dục cần phải quan tâm hơn nữa khi giáo dục truyền thống yêu nước cho thanh niên, điều trước tiên là phải giáo dục cho họ nhận thức được vị trí, vai trò của các giá trị văn hóa tinh thần truyền thống của dân tộc, trong đó, có truyền thống yêu nước trong bối cảnh toàn cầu hóa hiện nay. Mặc dù, toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế có tác động tích cực và tiêu cực đến mọi mặt trong đời sống xã hội, song để hòa nhập mà không hòa tan chúng ta cần phải biết phân biệt rõ về những giá trị tốt đẹp của truyền thống dân tộc, từ đó mà chọn lọc, kế thừa và phát triển cho phù hợp với điều kiện mới để phát triển nhân cách thanh niên.

Những tồn tại trên xuất phát từ một số nguyên nhân cả chủ quan và khách quan. Đại hội XI của Đảng đã nhận định: “Chất lượng giáo dục và đào tạo chưa đáp ứng được yêu cầu phát triển, nhất là đào tạo nguồn nhân lực trình độ cao vẫn còn hạn chế; chưa chuyển mạnh sang đào tạo theo nhu cầu của xã hội. Chưa giải quyết mối quan hệ giữa tăng số lượng, quy mô với nâng cao chất lượng dạy chữ và dạy người. Chương trình, nội dung, phương pháp dạy và học lạc hậu, đổi mới chậm; cơ cấu giáo dục không hợp lý giữa các lĩnh vực, ngành nghề đào tạo; chất lượng giáo dục toàn diện giảm sút, chưa đáp ứng được yêu cầu của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa... Môi trường văn hóa bị xâm hại, lai căng, thiếu lành mạnh, trái với thuần phong mỹ tục, các tệ nạn xã hội, tội phạm và

sự xâm nhập của các sản phẩm và dịch vụ độc hại làm suy đồi đạo đức, nhất là trong thanh niên, rất đáng lo ngại”¹. Có thể coi đây là những hạn chế từ tầm nhìn, định hướng, chỉ đạo, tổ chức thực hiện ở cả tầm vĩ mô và vi mô chưa đáp ứng kỳ vọng của xã hội về đổi mới giáo dục đào tạo. Những hạn chế đó cũng chính là một trong những nguyên nhân làm hạn chế việc giáo dục truyền thống yêu nước, ý chí tự cường dân tộc cho thanh niên trong những năm qua.

Việc phát huy sức mạnh tổng hợp, sự phối kết hợp của các ngành, các cấp, các tổ chức chính trị xã hội và nhà trường đối với việc giáo dục truyền thống yêu nước, ý chí tự cường dân tộc và yêu chuộng hòa bình cho thanh niên vẫn còn một số hạn chế nhất định, chưa tạo được sự thống nhất chặt chẽ. Công tác kiểm tra, theo dõi hoạt động, tổng kết, đánh giá, rút kinh nghiệm vẫn còn những hạn chế. Triển khai các hoạt động giáo dục giá trị văn hóa tinh thần truyền thống dân tộc cho thanh niên còn mang tính hình thức, ít chú ý đến tác động của những hoạt động đó trong việc hình thành nhân cách, rèn luyện tác phong của người thanh niên.

Một trong những nguyên nhân nữa phải kể đến là, các hoạt động giáo dục truyền thống yêu nước cho thanh niên nhìn chung còn đơn điệu, thiếu chiều sâu. Trong văn hóa ứng xử, lối sống, một bộ phận thanh niên còn thực dụng trong quan niệm đạo đức nhân cách, muốn thể hiện vai trò cá nhân và đề cao các giá trị vật chất hơn những giá trị tinh thần, có lối sống thực dụng, thiếu trách nhiệm, thái độ thờ ơ, vô cảm, vãng tục, nói bậy trong giao tiếp, mắc tệ nạn xã hội.

Trong xu thế vận động và phát triển của xã hội hiện nay, việc thanh niên sử dụng Internet như một phương tiện để phục vụ cho việc học tập, nghiên cứu cũng như trong sinh hoạt là rất phổ biến. Mặc dù tiện ích mà Internet mang lại cho chúng ta rất lớn nhưng bên cạnh đó,

¹ Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội, tr.167, 169.

những ảnh hưởng tiêu cực của Internet đến đời sống của thanh niên cũng bộc lộ ngày càng rõ nét. Vấn đề sử dụng Internet, mạng xã hội và điện thoại di động để phát tán tài liệu, bài viết, hình ảnh, clip... có nội dung không lành mạnh, trái với thuần phong, mỹ tục của dân tộc là nguyên nhân góp phần tạo nên thói hư tật xấu cho một bộ phận giới trẻ thời gian qua... Mạng xã hội và viễn thông còn bị kẻ địch lợi dụng để thực hiện “diễn biến hòa bình”, xuyên tạc bóp méo sự thật lịch sử, nói xấu chế độ, Đảng và Nhà nước ta... đã tác động xấu đến một bộ phận thanh niên. Đây thực sự là một thách thức trong giáo dục giá trị truyền thống yêu nước, ý chí tự cường dân tộc và yêu chuộng hòa bình cho thanh niên hiện nay.

2.3. Một số giải pháp giáo dục lòng yêu nước, ý chí tự cường dân tộc và yêu chuộng hòa bình cho thanh niên Việt Nam

Thứ nhất, giáo dục truyền thống yêu nước, ý chí tự cường dân tộc và yêu chuộng hòa bình cho thanh niên qua các môn học trong nhà trường.

Ở đây, có thể nhận thấy mối quan hệ tương tác đa chiều giữa giáo dục truyền thống yêu nước với các môn học khác nhau trong việc hình thành, phát triển nhân cách thanh niên. Ngày nay, làm tốt hơn giáo dục truyền thống dân tộc, cách mạng là một nội dung cơ bản, xuyên suốt các bộ môn, trong mọi hoạt động giáo dục, trong nhà trường, trên giờ lên lớp cũng như trong gia đình. Thông qua giảng dạy các môn học khác nhau, giảng viên sẽ truyền thụ cho thanh niên là những học sinh, sinh viên những kiến thức chuyên môn và liên hệ với thực tiễn, giúp thanh niên có cách nhìn toàn diện về thực tiễn, lịch sử và con người Việt Nam hơn. Vì vậy, thực hiện đa dạng hóa phương thức giáo dục truyền thống yêu nước cho thanh niên đối với các môn học có nội dung tích hợp là một trong những biện pháp quan trọng.

Đặc biệt, giáo dục truyền thống yêu nước, tinh thần tự cường dân tộc thông qua các môn Lý luận chính trị nhằm xây dựng thế giới

quan, nhân sinh quan khoa học, cách mạng và phương pháp luận biện chứng, xây dựng niềm tin khoa học, củng cố định hướng chính trị, lập trường tư tưởng, giúp thanh niên nâng cao nhận thức lý luận, ý thức chính trị, nhạy bén và xử lý tốt các tình huống xảy ra trong thực tiễn, sống có lý tưởng, có ước mơ để học tập và cống hiến cho sự nghiệp xây dựng đất nước, quê hương.

Thứ hai, giáo dục truyền thống yêu nước, ý chí tự cường dân tộc và yêu chuộng hòa bình cho thanh niên thông qua các hoạt động ngoại khóa, tham quan cho thanh niên.

Hoạt động ngoại khóa đóng một vai trò quan trọng trong việc bổ sung các kỹ năng và kinh nghiệm sống cho thanh niên, giúp họ trở thành một con người phát triển toàn diện. Hoạt động ngoại khóa chính là cơ hội để mỗi thanh niên thể hiện con người và những điểm mạnh của mình. Hoạt động ngoại khóa để nghiên cứu, tìm hiểu về truyền thống yêu nước, ý chí tự cường dân tộc có phạm vi rất rộng như nghiên cứu, tìm hiểu tư liệu trong các bảo tàng, nghe báo cáo chuyên đề khoa học, thăm các di tích lịch sử văn hóa cho đến tổ chức dã ngoại, về nguồn tìm hiểu cuộc sống sinh hoạt của người dân ở các vùng miền... Qua đó, giúp thanh niên phát triển óc sáng tạo, năng động hoạt bát, kỹ năng giao tiếp, làm việc nhóm và trình bày ý tưởng. Đồng thời, giúp thanh niên hoàn thiện những tri thức đã được học trên lớp, nâng cao nhận thức, ý thức, tình cảm, trách nhiệm, niềm tin vào cuộc sống và truyền thống tốt đẹp của dân tộc.

Thông qua các hoạt động ngoại khóa như: Tổ chức các cuộc thi tìm hiểu về truyền thống lịch sử dân tộc, danh nhân văn hóa, về Đảng Cộng sản Việt Nam, về Chủ tịch Hồ Chí Minh, về truyền thống cách mạng của nhân dân Việt Nam (qua tranh ảnh, thơ ca, tiểu phẩm, kịch), hoạt động thi nghiệp vụ có lồng ghép các nội dung về Triết học, Kinh tế, Lịch sử Đảng, Tư tưởng Hồ Chí Minh phù hợp đối với từng ngành học, hoạt động xã hội, hoạt động văn hóa văn nghệ, câu lạc

bộ... Chính những hoạt động tích cực, toàn diện đó sẽ giúp thanh niên bổ sung, củng cố và hoàn thiện những tri thức đã được học trên lớp, làm thay đổi nhận thức của thanh niên về lý luận đã được trang bị trên lớp, biết vận dụng những tri thức đã học để giải quyết những vấn đề do thực tiễn cuộc sống đặt ra.

Qua tham quan thực tế các khu di tích lịch sử văn hóa, viện bảo tàng, cơ sở kinh doanh, sản xuất, cảnh đẹp tự nhiên, tấm gương người tốt việc tốt,... thanh niên mở rộng tầm hiểu biết về đất nước, con người, về truyền thống cách mạng của Việt Nam, thông qua đó để thanh niên được thể hiện và trải nghiệm, thực hành các nội dung bài học mà họ đã được giáo dục ở trên lớp, từ đó bồi dưỡng thêm tình yêu đối với quê hương, đất nước, phấn đấu học tập, tu dưỡng, rèn luyện tốt để phục vụ cho công cuộc xây dựng đất nước.

Thứ ba, giáo dục truyền thống yêu nước, ý thức tự cường dân tộc và yêu chuộng hòa bình cho thanh niên qua hoạt động của tổ chức Đoàn, Hội, các câu lạc bộ.

Đoàn Thanh niên có vai trò quan trọng trong việc tập hợp, giáo dục, giác ngộ và rèn luyện thanh niên, là môi trường sinh hoạt lành mạnh, ở đó thanh niên có điều kiện để tự khẳng định mình và tu dưỡng, rèn luyện phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống. Thông qua các hoạt động phong phú, đa dạng cả về nội dung và hình thức, các cuộc vận động, tổ chức Đoàn Thanh niên sẽ lôi kéo thanh niên tích cực tham gia các hoạt động lành mạnh, bổ ích, từng bước giác ngộ lý tưởng cách mạng, giúp thanh niên có bản lĩnh chính trị vững vàng, không bị sa ngã, bị lôi kéo bởi các thế lực thù địch. Để tổ chức và nâng cao hiệu quả của các hoạt động trong việc giáo dục giá trị văn hóa tinh thần truyền thống dân tộc cho thanh niên, Đoàn Thanh niên và Hội sinh viên cần phối hợp chặt chẽ để:

Một là, tổ chức nhiều phong trào thi đua, nhiều cuộc vận động có chất lượng, hướng tới giáo dục các giá trị truyền thống tốt đẹp của

dân tộc về lối sống, về lao động, học tập và quan hệ xã hội cho thanh niên. Đặc điểm nổi bật của lứa tuổi thanh niên là sôi nổi, hăng hái nhiệt tình và dễ bị cuốn hút vào các hoạt động thực tiễn. Việc tổ chức tốt các phong trào thi đua, các cuộc vận động chính là tạo cơ hội, điều kiện cho thanh niên được hành động, được bộc lộ mình và phát huy khả năng sáng tạo của bản thân, qua đó hình thành ý thức, tình cảm đạo đức trong sáng, lành mạnh.

Hai là, trong tổ chức, thực hiện hoạt động giáo dục truyền thống, Đoàn Thanh niên phải đặc biệt chú ý nắm bắt tâm tư, tình cảm, đáp ứng tốt nhất nguyện vọng, nhu cầu chính đáng của thanh niên, có như vậy mới tạo sức hấp dẫn, thu hút được đông đảo thanh niên tham gia. Cần chú trọng xây dựng các diễn đàn nhằm tuyên truyền, trao đổi, giải đáp thắc mắc về tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Cần kết hợp giáo dục lý luận chính trị với giáo dục lý tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh cho thanh niên. Các tổ chức Đoàn cần phải có những biện pháp thiết thực để thông qua các hoạt động củng cố niềm tin của đoàn viên thanh niên vào sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước, vào chế độ. Chú trọng giáo dục cho thanh niên tình cảm yêu nước, ý thức và trách nhiệm cộng đồng. Cần kết hợp giữa giáo dục những phẩm chất đạo đức, lối sống truyền thống như yêu nước, lòng nhân ái, vị tha, trung hiếu, cần, kiệm... với các giá trị đạo đức, lối sống mới như chủ động, sáng tạo, tự lập, tự chủ, vượt khó. Tăng cường củng cố, xây dựng các câu lạc bộ, đội, nhóm,... qua đó góp phần định hướng lý tưởng, đạo đức, lối sống cho thanh niên. Đồng thời, cần tổ chức sinh hoạt tọa đàm, thảo luận tìm hiểu về lịch sử dân tộc, quê hương, Đảng, Bác Hồ,... Thông qua các cuộc tọa đàm, sinh hoạt, thanh niên trao đổi, thảo luận, thể hiện nhận thức của mình về những giá trị văn hóa tinh thần truyền thống dân tộc.

Ba là, quan tâm đến chất lượng cán bộ Đoàn, Hội. Chú trọng phát triển và đào tạo cán bộ Đoàn, Hội, đồng thời có chính sách thích

hợp để tạo sự yên tâm và khuyến khích cán bộ Đoàn, Hội yên tâm công tác.

Thứ tư, giáo dục truyền thống yêu nước, ý chí tự cường dân tộc, yêu chuộng hòa bình cho thanh niên thông qua các phương tiện thông tin đại chúng.

Nhu cầu văn hóa tinh thần của thanh niên hiện nay có nhiều điểm mới so với trước đây. Thông tin đại chúng, nhất là Internet, truyền hình góp phần quan trọng đáp ứng nhu cầu văn hóa tinh thần của thanh niên, có tác động trực tiếp, mạnh mẽ đến tư tưởng, tình cảm, thị hiếu thẩm mỹ, hình thành nhân cách của họ. Vì vậy, giáo dục truyền thống yêu nước, ý chí tự cường cho thanh niên trên các phương tiện thông tin đại chúng là một cách tiếp cận phù hợp với đặc điểm của thanh niên và xu thế phát triển chung của thời đại. Các phương tiện thông tin đại chúng tham gia giáo dục truyền thống yêu nước cho thanh niên bằng cách đẩy mạnh tuyên truyền truyền thống yêu nước, tôn vinh những anh hùng, liệt sĩ, danh nhân văn hóa của dân tộc, các giá trị đạo đức truyền thống; tuyên truyền, biểu dương các nhân tố mới tích cực trong đời sống xã hội, phê phán những thói hư, tật xấu ảnh hưởng tới đạo đức, nhân cách, lối sống của thanh niên; thông qua các chương trình chuyên đề, các bài viết, phóng sự... để nâng cao nhận thức của thanh niên về tinh thần yêu nước, ý chí tự cường dân tộc, yêu chuộng hòa bình, từ đó hướng dẫn thanh niên noi theo.

Thứ năm, giáo dục truyền thống yêu nước, ý chí tự cường dân tộc và yêu chuộng hòa bình cho thanh niên thông qua các buổi tọa đàm với các nhân chứng lịch sử, những tấm gương anh hùng liệt sĩ.

Một trong những phương pháp có tác dụng rất lớn đến việc giáo dục truyền thống yêu nước, ý chí tự cường dân tộc cho thanh niên chính là tạo điều kiện cho họ có dịp gặp và nói chuyện với các nhân chứng lịch sử, những chuyên gia nói về những anh hùng liệt sĩ, danh nhân văn hóa của dân tộc... Bởi những nhân chứng lịch sử,

các chuyên gia là những người hiểu rất rõ về lịch sử hào hùng dân tộc. Việc trò chuyện, trao đổi với các nhân chứng, các chuyên gia, sẽ giúp thanh niên có được cơ hội để hiểu rõ hơn, đầy đủ hơn về lịch sử dân tộc, những giá trị văn hóa tinh thần truyền thống dân tộc. Từ đó, thanh niên sẽ ra sức học tập, cố gắng rèn luyện, tu dưỡng bản thân để trở thành những công dân có ích cho quê hương, đất nước.

Thứ sáu, tổ chức có hiệu quả các hoạt động xã hội, văn hóa, thể thao cho thanh niên.

Tổ chức các hoạt động xã hội như “Đền ơn đáp nghĩa”, “Uống nước nhớ nguồn”, “Hiến máu tình nguyện”, quyên góp, giúp đỡ đồng bào bị thiên tai lũ lụt... Những hoạt động trên sẽ giúp thanh niên củng cố và bồi dưỡng tình yêu quê hương, đất nước, con người, từ đó có ý thức gìn giữ phát huy truyền thống tốt đẹp của dân tộc, thành quả to lớn mà cha ông ta đã tạo dựng nên. Tổ chức các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể thao nhằm phát huy thế mạnh trên lĩnh vực này để thu hút tập hợp thanh niên. Qua các hoạt động trên đây mạnh phong trào thi đua rèn luyện và học tập trong thanh niên. Tổ chức các hoạt động dã ngoại gắn với giáo dục truyền thống về cội nguồn, thăm những khu di tích lịch sử, di tích cách mạng, bảo tàng, lễ hội, di tích về danh nhân, những công trình văn hóa.

3. Kết luận

Việt Nam là một dân tộc có nền văn hiến lâu đời và lịch sử hàng ngàn năm dựng nước và giữ nước. Tinh thần yêu nước, ý chí tự cường dân tộc và tinh thần yêu chuộng hòa bình được hình thành, trường tồn cùng lịch sử và đã trở thành cốt lõi trong hệ giá trị của dân tộc, là nền tảng, gốc rễ, sức mạnh để dân tộc ta phát triển cùng nhân loại. Các thế hệ người Việt Nam luôn có ý thức gìn giữ, phát huy các giá trị truyền thống dân tộc, đồng thời, biết tiếp thu một cách có chọn lọc và sáng tạo những tinh hoa văn hóa nhân loại. Truyền thống yêu

nước, ý chí tự cường dân tộc luôn giữ vai trò quan trọng tác động mạnh mẽ đến sự hình thành những kiểu mẫu hành vi, nhân cách của con người Việt Nam. Vì vậy, cần giáo dục truyền thống yêu nước, ý chí tự cường dân tộc cho thế hệ trẻ, giúp họ nhận thức và biết chuyển truyền thống ấy từ yêu cầu bên ngoài thành nhu cầu, khát vọng bên trong đối với bản thân mình. Từ đó, tạo thành sức mạnh nội sinh cho đất nước phát triển, góp phần nâng cao trách nhiệm của thanh niên trong công cuộc bảo vệ Tổ quốc, phát triển nền kinh tế độc lập, tự chủ, biết chống lại cái xấu, cái ác, xây dựng một thế giới bình yên và thịnh vượng cho mọi dân tộc trong bối cảnh hiện nay.

Tài liệu tham khảo

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2006), *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ X*, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, NXB Chính trị Quốc gia – Sự thật, Hà Nội.
3. Trường Chinh (1975), *Chủ nghĩa Mác và văn hóa Việt Nam*, NXB Sự thật, Hà Nội.
4. *Đạo đức học* (1991), NXB Đại học và Giáo dục chuyên nghiệp, Hà Nội.